

1939 Wojna przez pryzmat wstążki i kamienia Krzyż Lotaryński

Po kampanii wrześniowej w 1939 roku polski żołnierz rozproszył się po całym świecie. Wojsko Polskie pozostałe w kraju przeszło do partyzantki i z ukrycia walczyło z najeźdźcą. Natomiast żołnierze, którzy wyemigrowali po za granice przechodzili do partyzantki w kraju swego pobytu lub walczyli u boku żołnierzy państw sprzymierzonych. Pomimo wielu trudów Polski Żołnierz nie zatracił swego patriotyzmu i jak tylko nadarzała się możliwość formował polskie pułki i bataliony przy armiach innych krajów. Tak też było we Francji, gdzie zostało utworzone Zgrupowanie Piechoty Polskiej 1 Armii Francuskiej „Ren i Dunaj” – 1944–1945.

Z rozkazu generała de Gaulle’a z 28-go sierpnia 1944 roku przeprowadzono akcję zwaną „Amalgame”. Wykonanie rozkazu nastąpiło jesienią 1944 roku i polegało na zespoleniu wszystkich oddziałów partyzanckich niezależnie od ich zabarwienia politycznego, w tzw. Francuskie Siły Wewnętrzne (Forces Françaises de l'Intérieur – FFI) i połączeniu ich z Armią „B”.

Dowódcą powstałej 1 Armii Francuskiej został generał Jean de Lattre de Tassigny. Cudzoziemcy wchodzący w skład Armii mieli być wcieleni do Legii Cudzoziemskiej bądź przyjąć obywatelstwo francuskie. Dowódcy polskich oddziałów partyzanckich nie wyrazili zgody na takie rozwiązanie i w październiku 1944 r. powołali wraz z emigracyjnym Komitetem Wyzwolenia Narodowego (Comité de Libération Nationale – CLN) Komisję Wojskową. Starania Komisji prowadzone we francuskim Ministerstwie Wojny i Sztabie Generalnym przyniosły rezultaty i została wyrażona zgoda na zorganizowanie przy armii francuskiej jednostek o charakterze czysto polskim, z orzełkami i polską musztrą.

W związku z dużymi stanami liczebnymi, sformowane dwa wzmocnione bataliony zreformowano i utworzono zgrupowania: 19 Zgrupowanie Piechoty Polskiej z żołnierzami jednostek partyzanckich Środkowej i południowej Francji oraz 29 Zgrupowanie Piechoty Polskiej z żołnierzami z północnej Francji. Dowódcami zgrupowań, sztabów i poszczególnych pododdziałów byli oficerowie i podoficerowie wywodzący się z ruchu oporu. Z ramienia armii francuskiej dowodził nimi oficer francuski z nielicznym sztabem oficerów francuskich. Administracyjnie zgrupowania zostały podporządkowane dowódcy 201 Pułku Południowoafrykańskich Pionierów (201 Regiment de Pionniers Nord Africains – RPNA).

19 i 29 ZPP rozpoczęły swój szlak bojowy od rejonu w Alzacji, w którym zakończyły swoje działania w 1940 r. 1 Dywizja Grenadierów i 2 Dywizja Strzelców Pieszych. W czasie walk o zlikwidowanie niemieckiego przyczółka na Renie i wyzwalenie miejscowości Colmar w dniach 29 stycznia – 4 lutego 1945 r., 19 i 29 Zgrupowania Piechoty Polskiej wchodziły w skład Odwodu Naczelnego Dowódcy Armii, rozmieszczone w rejonie Rothau. Uczestniczyły one również w ofensywie 1 Armii Francuskiej w Badenii Wirtembergii od Renu do Dunaju w kwietniu-maju 1945 r. Rzekę Ren przekroczyły w rejonie miejscowości Kehl, na wysokości Strasburga. Następnie natarły w kierunku południowym wzdłuż rzeki Ren i granicy francuskiej. Koniec działań wojennych zastał je w pobliżu granicy szwajcarskiej w rejonie: Konstanza, Singen, Donaueschingen, Tuttlingen, Balgheim.

Za swoje zasługi zgrupowania zostały wyróżnione rozkazem dowódcy Armii, a poszczególni żołnierze odznaczeni medalami okolicznościowymi. Generał Jean de Lattre de Tassigny za zasługi swoje i jego armii miał zaszczyt złożyć swój podpis w imieniu Francji pod

aktem kapitulacji Niemiec hitlerowskich, a rajcowie miasta Colmar, dziękując za wyzwolenie wyrazili zgodę na ustanowienie jako herbu 1 Armii Francuskiej, barw i herbu miasta Colmar. Ten emblemat noszony był przez żołnierzy tej armii, w tym zgrupowań polskich, na lewym rękawie munduru. Obecnie stanowi on odznakę francuskiego i polskiego Stowarzyszenia „Ren i Dunaj”.

Emblemat/naszywka obecnie Odznaka francuskiego i polskiego Stowarzyszenia „Ren i Dunaj”

Zgrupowania pozostały na zachodzie wchodząc w skład francuskich wojsk okupacyjnych do listopada 1945 r., kiedy to za zgodą Władz francuskich i okupacyjnych Władz amerykańskich i francuskich, skierowane zostały z wyposażeniem, uzbrojeniem, umundurowaniem i wyżywieniem do Polski. Do kraju wyjechało około 1500 żołnierzy zgrupowań. Pozostali wrócili do rodzin i do pracy w kopalniach i fabrykach we Francji.

Po przejściu przez Bawarię i Czechosłowację zgrupowania stanęły na polskiej granicy 11 listopada 1945 r. 18 listopada dotarły do Warszawy, gdzie w pełnym rynsztunku odbyła się ostatnia uroczysta defilada przyjęta przez kierownictwo państwa i Wojska Polskiego oraz francuskich przełożonych zgrupowań i korpusu dyplomatycznego, akredytowanego przy tymczasowej Władzy Rzeczypospolitej. Zakończyła się w ten sposób ostatnia droga 19 i 29 Zgrupowania Piechoty Polskiej z Francji do Polski.

Honorowa Odznaka Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy 1 Armii Francuskiej „Ren i Dunaj”

Opis honorowej Odznaki Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy 1 Armii Francuskiej „Ren i Dunaj” „Krzyż Lotaryński”. **Awers:** Odznakę stanowi krzyż lotaryński (rys. 1.) posiadający dwa ramiona poziome i jedno pionowe. Odznaka wykonana jest z białego srebrzonego i oksydowanego metalu. Na pionowym ramieniu znajdują się dwie odznaki: Odznaka 1 Armii Francuskiej (odznaka górna) oraz Odznaka pamiątkowa 19 i 29 Zgrupowania Piechoty Polskiej (odznaka

dolna). Oprócz odznak na ramieniu pionowym widnieją dwa napisy: nad odznakami STOWARZYSZENIE, pod odznakami SEKCJA/POLSKA. Na poziomych ramionach krzyża znajdują się kolejne napisy: na górnym BYŁYCH ŻOŁNIERZY 1 ARMII FRANCUSKIEJ, na dolnym REN i DUNAJ. U góry Odznaki jest ucho do zamocowania kółka wstążki. Wstążka ma szerokość 35 mm. Kolorystyka wstążki nawiązuje do barw narodowych Polski (po lewej stronie), Francji (po prawej stronie) oraz 1 Armii Francuskiej (po środku). **Rewers:** Krzyż jest gładki, srebrzony.

Odznaka honorowa „Krzyż Lotaryński” Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy 1 Armii Francuskiej „Ren i Dunaj” będzie prezentowana na wystawie w Muzeum Mazowieckim w Płocku na przełomie sierpnia i września 2009 r.

Źródła:

Emblemat/naszywka http://lejm44.blogspot.com/2008_05_01_archive.html

Skowron Jan, **Amalgame**, Kombatant nr 6/7, s 12-15, rok 2004